

BURMISTRZ CZARNEGO

ZARZĄDZENIE Nr 0050.43.2020

BURMISTRZA CZARNEGO

z dnia 6 marca 2020r.

w sprawie przyjęcia lokalnej diagnozy zapotrzebowania na usługi społeczne
na terenie gminy Czarne na lata 2020-2023

na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019
r. poz. 506 ze zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się lokalną diagnozę zapotrzebowania na usługi społeczne na terenie gminy Czarne na lata
2020-2023, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Wykonanie Zarządzenia powierza się Kierownikowi Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka oraz
Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnem.

§ 3

Zarządzenie wchodzi z dniem podpisania.

BURMISTRZ
mgr Piotr Zabrocki

Załącznik nr 1 do ZARZĄDZENIA Nr 0050.43.2020 BURMISTRZA CZARNEGO z dnia 6 marca 2020r.

LOKALNA DIAGNOZA ZAPOTRZEBOWANIA NA USŁUGI SPOŁECZNE NA
TERENIE GMINY CZARNE
NA LATA 2020-2023

Czarne, styczeń 2020 rok

Spis treści

Wstęp.....	2
1. Dane demograficzne gminy Czarne.	6
2. Wsparcie rodzin.....	9
2.1. Asystent rodziny	12
2.2. Placówki wsparcia dziennego	16
2.3. Poradnictwo specjalistyczne	19
3. Osoby niesamodzielne, niepełnosprawne oraz starsze.....	21
3.1. Osoby niepełnosprawne	21
3.2. Osoby starsze	23
4. Rozwój usług społecznych w gminie Czarne w latach 2020 -2023	28
5. Realizacja usług społecznych w gminie Czarne w latach 2024 -2027 tzw. strategia wyjścia.....	30
Spis tabel.....	31
Spis wykresów.....	31

22

10/11/11

11

Wstęp

Niniejsze opracowanie jest raportem skonstruowanym w oparciu o partycypacyjną, wspólnie wypracowaną i uzgodnioną pomiędzy partnerami publicznymi i sektorem ekonomii społecznej diagnozę lokalną określającą aktualne wyzwania społeczne. Celem przygotowania diagnozy jest określenie podstawowych kwestii społecznych, które wymagają wsparcia, kierunków niezbędnych działań, sposobu ich realizacji jak również ram finansowych oraz oczekiwanych rezultatów.

Pierwszym etapem przygotowania raportu było stworzenie Zespołu ds. opracowania lokalnej diagnozy zapotrzebowania na usługi społeczne. Gmina Czarne zaprosiła do współpracy przedstawicieli Ośrodka Pomocy Społecznej, Centrum Wsparcia rodziny i Dziecka oraz organizacji pozarządowych w celu przygotowaniem lokalnej diagnozy.

Zadaniem Zespołu było przygotowanie lokalnej diagnozy zapotrzebowania na usługi społeczne w tym dokonanie analizy aktualnych problemów i potrzeb oraz opracowanie spójnej koncepcji rozwoju usług społecznych. Szczegółowej analizie poddano najważniejsze obszary interwencji w zakresie usług społecznych tj. w szczególności usług środowiskowych, edukacyjnych, opiekuńczych, zdrowotnych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

W diagnozie ujęto:

- *uwarunkowania demograficzne* – określone na podstawie danych statystycznych oraz oceny jakościowej,
- *uwarunkowania zdrowotne* - niezbędne w kontekście niektórych usług adresowanych do osób niepełnosprawnych,
- *uwarunkowania społeczne* – odzwierciedlające potrzeby i oczekiwania obywateli wspólnoty oraz aktualnego stanu realizacji usług,
- *uwarunkowania polityczne* – odzwierciedlające możliwości finansowe i organizacyjne władzy publicznej w kontekście działań zaplanowanych na poziomie kraju, regionu, w tym wspieranych ze środków Unii Europejskiej.

Spotkania Zespołu przybierały przede wszystkim formę warsztatów, w ramach których pochylano się nad istniejącymi problemami społecznymi oraz szukano sposobów ich rozwiązywania. Partycypacyjne i wielosektorowe diagnozowanie umożliwiło wyznaczenie długofalowych celów jak również stworzenie planu działań zmierzających do skuteczniejszej realizacji usług społecznych w gminie Czarne.

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano informacje przygotowane przez jednostki gminne, stowarzyszenia oraz dane statystyczne GUS. Diagnozę sporządzono w oparciu o dane za 2017, 2018 oraz 2019. Ponadto powołano się na dane i informacje pochodzące z gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Podstawowym źródłem informacji dotyczących klientów pomocy społecznej oraz świadczonych usług społecznych były wywiady przeprowadzone przez pracowników OPS Czarne zawierające dodatkowo dane dotyczące potrzeb oraz propozycji działań, które mogłyby zostać zrealizowane przy udziale dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. Każda z instytucji miała możliwość przedstawienia propozycji zadań do realizacji we współpracy z Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka oraz innymi instytucjami, uwzględniających aktualne problemy społeczne, działania profilaktyczne oraz wspierające poszczególne grupy odbiorców.

Inne dokumenty wykorzystane podczas tworzenia diagnozy definiujące narzędzia polityki społecznej, wskazujące standardy współpracy oraz zakres możliwości realizacji zadań przy udziale środków Unii Europejskiej to:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Rekomendacje Ministra Pracy i Polityki Społecznej – standardy współpracy jednostek samorządu terytorialnego ze spółdzielniami socjalnymi w zakresie realizacji usług społecznych użyteczności publicznej (w interesie ogólnym) z dnia 5 sierpnia 2015 r.,
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014 – 2020.

Rozwiązania zawarte w programie obrazują priorytetowe działania, których realizacja będzie możliwa dzięki włączeniu się gminy oraz organizacji obywatelskich działających na obszarze gminy, co powinno zostać ujęte w stosownym porozumieniu akceptującym zasady współpracy. Działania zostaną zrealizowane, o ile grupa sterująco-monitorująca przygotuje stosowne projekty w ramach Regionalnego Programu Województwa Pomorskiego, i zostaną one przyjęte do realizacji.

Usługi społeczne, są istotną częścią Europejskiego Modelu Społecznego, zwłaszcza w kontekście realizacji Strategii "Europa 2020". Wysoki priorytet takich działań przekłada się na możliwości finansowe jak również nowe regulacje prawne. m.in. jednym z priorytetów inwestycyjnych Europejskiego Funduszu Społecznego jest "ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym". Dzięki tym i podobnym rozwiązaniom administracja publiczna na szczeblu lokalnym ma coraz większe możliwości zwiększania dostępu do usług użyteczności publicznej.

Programy rozwoju przyjęte w dniu 12 sierpnia 2014 r: „Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej” oraz „Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Nowy wymiar aktywnej integracji” definiują, że usługi interesu ogólnego w wymiarze lokalnym i regionalnym, są usługami użyteczności publicznej realizowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego. Usługi te są zdefiniowane w ustawie o samorządzie gminnym oraz ustawie o gospodarce komunalnej. Zgodnie z powyższymi przepisami, zadania o charakterze użyteczności publicznej, to zadania, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych. Organy stanowiące jednostkę samorządu terytorialnego określają o:

- wyborze sposobu prowadzenia i form usług użyteczności publicznej;
- wysokości cen i opłat albo o sposobie ustalania cen i opłat za usługi o charakterze użyteczności publicznej oraz za korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej jednostek samorządu terytorialnego.

Do usług społecznych użyteczności publicznej w gminie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, należy zaliczyć co najmniej usługi w zakresie:

- promocji i ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej,
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, kultury fizycznej i turystyki,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- wspierania osób niepełnosprawnych.

Prezentowana Diagnoza, celem uzyskania najbardziej efektywnego rezultatu skupiać się będzie na wybranych usługach, które stanowią przedmiot zainteresowania działań związanych z realizacją strategii "Europa 2020". Zgodnie z umową partnerstwa podpisaną przez Rząd i Komisję Europejską, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (w perspektywie finansowej 2014 - 2020) wspierany będzie rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym świadczonych w ramach działalności podmiotów ekonomii społecznej. W ramach Regionalnych Programów Operacyjnych preferencyjnie będą traktowane przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie liczby trwałych miejsc świadczenia usług społecznych.

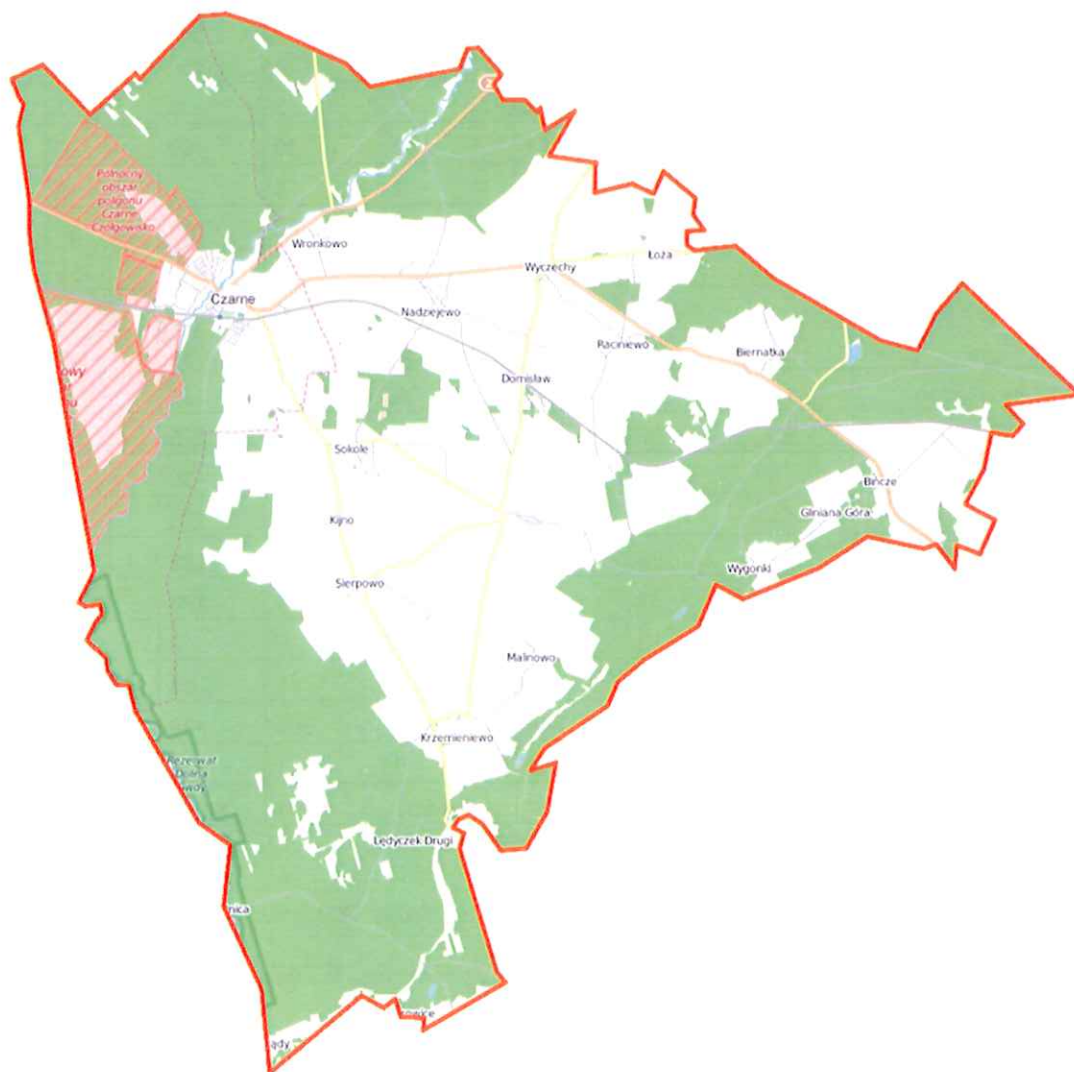
Z uwagi na oczekiwane następstwa procesów demograficznych, migracyjnych, społecznych i kulturowych (starzenie się społeczeństwa, zmniejszona dzietność, rozpad więzi rodzinnych i zmiana modelu rodziny), konieczne jest zintensyfikowanie działań na rzecz rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, których odsetek w regionie jest relatywnie wysoki. Rodziny te dotknięte są najczęściej, obok ubóstwa, długotrwałym bezrobociem, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz problemami uzależnień i przemocy domowej. Problemy te dotyczą również rodzin z osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. w szczególności starszymi i z niepełnosprawnościami. Na aktywizację społeczną osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu negatywnie wpływa niedobór zróżnicowanych i spersonalizowanych form wsparcia o charakterze samopomocowym, dziennym i całodobowym, pozwalających na ich jak najdłuższe pozostawanie w środowisku domowym oraz aktywizację społeczną i zawodową osób, które z racji tworzenia z nimi wspólnego gospodarstwa domowego bądź połączenia więzami rodzinnymi, pełnią nad nimi opiekę.

W związku z tym należy realizować inicjatywy w zakresie rozwoju zdeinstytucjonalizowanych, spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych, adresowanych w głównej mierze do rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, jak również wspierać rozwój usług w zakresie wsparcia i aktywizacji społecznej osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym osób z niepełnosprawnościami przewlekłe chorych.

1. Dane demograficzne gminy Czarne.

Gmina Czarne jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo – zachodniej części województwa pomorskiego oraz zachodniej części powiatu człuchowskiego. Obszar ten leży nad rzeką Czarnicą oraz na styku granic trzech województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego. Powierzchnia Gminy wynosi ok. 235 km². Siedzibą władz Gminy jest miejscowość Czarne.

W granicach administracyjnych gminy Czarne mieści się 21 miejscowości: Biernatka, Bińcze, Czarne, Domisław, Domyśl, Grabowiec, Janowiec, Kijno, Krzemieniewo, Lędyczek Drugi, Łoża, Malinowo, Nadziejewo, Prądy, Raciniewo, Sierpowo, Sokole, Wierzbnik, Wronkowo, Wyczęchy oraz Wygonki.

Mapa 1. Mapa Gminy Czarne w powiecie człuchowskim.

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Czarne_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Czarne_(gmina))

[Podpis]

Gminę Czarne według stanu na dzień 31.XII.2019 r., zamieszkuje 8 881 osób. Liczbę ludności na przestrzeni lat 2017 - 2019 przedstawia Tabela nr 1, z danych można ewidentnie zauważyć postępujący proces wyludniania się liczba mieszkańców w roku 2017 wynosiła - 9 078 natomiast w roku 2019 wynosiła już tylko 8 881.

Tabela 1. Ludność gminy Czarne w latach 2017-2019 ogółem w tym kobiety i mężczyźni w podziale na miejscowości.

Lp.	Miejscowość	2017			2018			2019		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
1.	Biernatka	54	62	116	56	62	118	57	61	118
2.	Bińcze	224	234	458	219	226	445	225	227	452
3.	Czarne	3098	2767	5 865	3083	2 726	5 809	3060	2 660	5 720
4.	Domisław	185	170	355	186	174	360	178	170	348
5.	Domyśl	1	1	2	1	1	2	1	0	1
6.	Grabowiec	32	30	62	32	30	62	36	31	67
7.	Janowiec	2	5	7	2	5	7	2	4	6
8.	Kijno	62	62	124	59	60	119	60	61	121
9.	Krzemieniewo	261	253	514	257	250	507	256	250	506
10.	Lędyżek Drugi	1	0	1	1	0	1	3	0	3
11.	Łoża	37	45	82	39	45	84	39	45	84
12.	Malinowo	9	7	16	8	7	15	8	7	15
13.	Nadziejewo	89	90	179	84	91	175	83	93	176
14.	Prądy	5	5	10	5	5	10	5	4	9
15.	Raciniewo	64	61	125	64	60	124	66	64	130
16.	Sierpowo	102	95	197	97	86	183	98	87	185
17.	Sokole	71	63	134	70	64	134	72	66	138
18.	Wierzbnik	4	0	4	4	0	4	4	0	4
19.	Wronkowo	38	44	82	36	45	81	34	42	76
20.	Wyczechy	369	375	744	357	369	726	354	367	721
21.	Wygonki	0	1	1	0	1	1	0	1	1
	Ogółem:	4 708	4 370	9 078	4 660	4 307	8 967	4 641	4 240	8 881

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Czarnej.

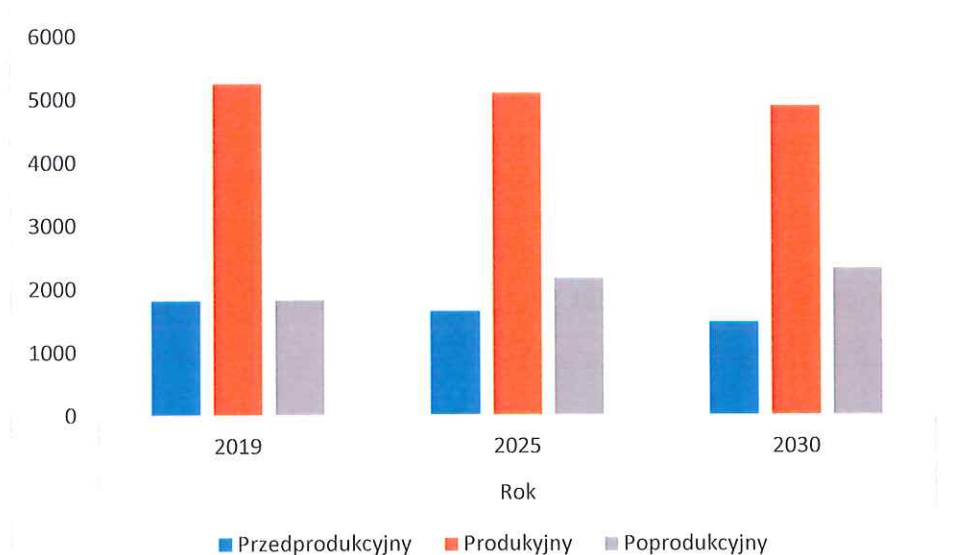
Według struktury płci w gminie Czarne w roku 2019 występuje liczebna przewaga kobiet – 4 641 (52,26%) natomiast liczba mężczyzn wynosi 4 240 (47,74%).

[Podpis]

Prognoza ludności

Prognozy rozwoju demograficznego opracowane przez GUS dla lat 2016-2030 potwierdzają niepokojącą sytuację gminy Czarne. Szacowany na koniec 2030 r. ubytek liczby ludności osiągnie około 596 osób. Zmiany w intensywności urodzeń i zgonów spowodują pogłębienie ujemnego przyrostu naturalnego. Wyraźnie pogorszy się struktura wiekowa ludności - spadnie liczebność populacji w wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku aktywności zawodowej. Proces starzenia społeczeństwa przebiegać będzie dość szybko. Poniższy wykres przedstawia prognozowaną liczbę ludności do roku 2030.

Wykres 1. Ludność gminy Czarne w roku 2019 oraz prognoza ludności na lata 2025-2030 w podziale na wiek produkcyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Czarne jest w trudnej sytuacji spowodowanej odpływem ludności w wieku produkcyjnym oraz ujemnym przyrostem naturalnym. Jak wynika z prognozy w najbliższej przyszłości odnotujemy znaczne ubytki ludności, przy jednocześnie szybkim postępie starzenia się mieszkańców.

[Podpis]

2. Wspieranie rodzin

Gmina Czarne realizuje rozwiązania w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji i organizacji, pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wdrażanie modelowych rozwiązań pracy z rodziną wielopropblemową, w szczególności rozwój pracy socjalno - terapeutycznej i socjalno - wychowawczej z rodzinami, które są zagrożone w pełnieniu swoich funkcji to zadania realizowane zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Pomoc rodzinie borykającej się z trudnościami związanymi z opieką i wychowaniem dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich, może być osiągnięta poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracującymi z dziećmi i rodzicami. Ustawa o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej daje też możliwość rozwiązań, które mogą przyczynić się do budowania spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodziny, która ma problemy w realizacji funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

Wskazane zadania realizowane są w oparciu o założenia programowe i ustawowe zawarte w szczególności w poniższych dokumentach:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. O wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz.1111; późn. zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019r. r. poz., 1507 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.)
- Uchwała Nr 0007.52.2016 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 28 września 2016r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Czarne na lata 2016 – 2018.

Prawo korzystania z ustawy mają:

- Dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,
- rodziny, które są podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,

- osoby posiadające obywatelstwo polskie, osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej państw członkowskich Unii Europejskiej,
- cudzoziemcy, mający miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, posiadający określone zezwolenia zawarte w art. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

System opieki nad dzieckiem – zadania gminy

Katalog zadań zawarty w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pozwala na stworzenie w gminie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie.

Do zadań gminy należy:

- opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych poprzez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy,
- sporządzanie sprawozdań z zakresu wspierania rodziny,
- realizacja zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

Gmina Czarne realizuje działania w zakresie polepszania fizycznego i psychicznego dobrostanu dzieci, w tym ograniczenie zjawiska zaniedbywania dzieci i niedostatecznej opieki nad nimi, oraz wspieranie bezpiecznej więzi między opiekunem a dzieckiem.

Wspieranie rodziny – interdyscyplinarność działań

Wobec rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem podejmuje działania, których celem jest zapewnienie wsparcia i pomocy, szczególnie poprzez;

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- rozwijanie funkcji opiekuńczo- wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,

- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jako zespół planowanych działań, ma na celu przywrócenie rodzinie funkcji opiekuńczo-rodzicielskich, może być prowadzone w formie: pracy z rodziną m.in. poprzez konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapię, mediacje, pomoc prawną, przydzielenie asystenta rodziny,

Praca z rodziną podejmowana jest zarówno w rodzinie wymagającej wsparcia, by mogła poradzić sobie z doznawanymi trudnościami, tak by nie doszło do działań interwencyjnych w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, jak i rodzinie w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Wówczas działania pomocowe zmierzają do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców umieszczonego dziecka, by możliwy był powrót dziecka do rodziny biologicznej.

Gmina Czarne, stosuje ustawę, ma na względzie przede wszystkim podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną biologiczną - do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- powrotu do rodziny,
- ochroną przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej.

Tabela 2 Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

ROK	Liczba rodzin		Liczba osób w tych rodzinach
	Ogółem	w tym na wsi	
2017			
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ogółem	48	15	201
w tym: rodziny niepełne	38	10	135
rodziny wielodzietne	10	5	66

Podpis Zsodu

2018			
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych ogółem	44	15	163
w tym: rodziny niepełne	40	12	137
rodziny wielodzietne	8	3	47
2019			
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych ogółem	32	13	117
w tym: rodziny niepełne	28	10	95
rodziny wielodzietne	8	4	44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS Czarne.

2.1. Asystent rodziny

Asystent rodziny jest profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, której cechami charakterystycznymi są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny i polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodzin sytuacji kryzysowych.

Asystenci rodziny zatrudnieni są w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnem realizując zadania:

- pomoc w poprawie sytuacji bytowej oraz uzyskaniu samodzielności materialnej:
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie sytuacji bytowej poprzez regulacje finansowe oraz pomocy w uzyskaniu samodzielności materialnej,
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej.
- Wsparcie specjalistyczne:
- motywowanie rodziców, opiekunów do korzystania z porad psychologa,

Handwritten signature: 1-10-2020

- motywowanie rodziców, opiekunów do skorzystania z pomocy pedagogów w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- motywowanie do systematycznego uczestnictwa w terapiach od uzależnień,
- udzielenie wsparcia dzieciom poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.

Tabela 3 Rodziny korzystające z wsparcia asystenta rodziny oraz liczba dzieci w tych rodzinach.

Gmina	Rok 2017		Rok 2018		Rok 2019	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach
Czarne	17	37	17	38	19	45
Domisław	6	14	6	18	4	12
Bińcze	1	1	1	1	1	2
Raciniewo	2	9	2	9	2	9
Łoża	2	2	2	2	2	2
Krzemieniewo	1	1	1	1	1	1
Sokole	1	5	1	5	2	7
Sierpowo	1	2	2	2	2	3
Wyczechy	1	2	1	2	1	2
RAZEM	32	73	33	78	34	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS Czarne.

T+R Zsach

- Czynności administracyjne:

- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną,
- sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny,
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo- finansowych z zakresu wspierania rodziny,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach.

Dla osiągnięcia lepszych efektów utrzymywany jest stały kontakt z podmiotami współpracującymi na terenie powiatu Człuchowskiego:

- OPS w Czarnem - pracownicy socjalni,
- Zespół Interdyscyplinarny działający przy OPS w Czarnem,
- Posterunek Policji w Czarnem,
- Urząd Miasta i Gminy w Czarnem,
- Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem,
- Czarneńskie Centrum Kultury,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z siedzibą w OPS w Czarnem,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej NOVO-MED w Czarnem,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PODIMED w Czarnem,
- Zespół Szkół im. Danuty Siedzikówny ps. INKA w Czarnem,
- Przedszkole Gminne w Czarnem,
- Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie,
- Szkoła Podstawowa w Wyczechach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Bińczu,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Czarnem,
- Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Człuchowie,
- Zespół Placówek Opiekuńczo Wychowawczych Powiatu Człuchowskiego w Człuchowie,

- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Integracji Środowiskowej SZANSA w Czarnem,
- Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie,
- Zespół Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w Człuchowie.

Ponadto w ramach swoich obowiązków każdy asystent rodziny jest zobowiązany zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do opracowania i realizacji planu pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i konsultacji z pracownikiem socjalnym. W przypadku podejmowania działań na rzecz rodziny, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej asystent zobowiązany jest do opracowania i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej z uwagi na konieczność skoordynowania działań z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Zadania asystenta rodziny realizowane są zgodnie z przepisami ustawowymi i polegają przede wszystkim na prowadzeniu pracy z rodzinami, u których występuje wiele sprzężonych problemów, do których należą m.in.: niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność intelektualna i fizyczna, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne, a których występowanie powoduje trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej. Praca asystenta rodziny odbywa się w miejscu zamieszkania tych rodzin i poza nimi, przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego z rejonu objętym wsparciem asystenta.

Decyzję o przydziale asystenta do danej rodziny podejmuje Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnem na podstawie wniosku pracownika socjalnego i analizy sytuacji danej rodziny.

Wspieranie rodziny, w ramach pracy asystenta jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne i wymierne efekty działania, powodującym doprowadzanie rodziny do istotnych zmian postępowania członków rodziny i ich sytuacji życiowej, niwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, samodzielności w realizowaniu spraw rodzinnych, podniesieniu jakości życia członków rodziny.

2. 2. Placówki wsparcia dziennego

Do podstawowych zadań Placówki Wsparcia Dziennego należy w szczególności:

- Analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- Wzmacnianie roli i funkcji rodziny;
- Rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- Podnoszenie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny;
- Pomoc w zakresie integracji rodziny;
- Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.

W powstałej Placówce Wsparcia Dziennego w Czarnem realizowane są zadania w następujących formach:

- opiekuńczej – (świetlice, koła zainteresowań, kluby, ogniska wychowawcze), które zapewniają dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań (realizujemy warsztaty: plastyczne w formie Akademii Eksperymentu Artystycznego, taneczne, muzyczne, psychodramę, teatralne, fotograficzne oraz filmowe.
- specjalistycznej – organizujemy zajęcia socjoterapeutyczne, kompensacyjne oraz logopedyczne jak również realizujemy program psychoprofilaktyczny w szczególności zajęcia pedagogiczne oraz psychologiczne.
- podwórkowej realizowanej przez wychowawcę – w ramach zajęć prowadzone są działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Placówka Wsparcia Dziennego w Czarnem wspiera rozwój Uczestników, odpowiada na ich potrzeby i deficyty. Udziela wsparcia w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny. Pobudza zainteresowania dzieci poprzez tworzenie dużej ilości warsztatów tematycznych. **Nauka poprzez rozwój zainteresowań ma pobudzić w dzieciach chęć zdobywania wiedzy i jej rozwijania.** Zabawy plenerowe mają pomóc dzieciom w organizacji czasu wolnego. Dzieci dzięki tego rodzaju wsparciu aktywnie spędzają czas wolny. Wychowawcy PWD pełnią funkcję opiekuńczo - wychowawczą, poprzez pomoc w odrabianiu lekcji jak również wyrównywaniu zaległości edukacyjnych oraz wyeliminowaniu zachowań społecznie niepożądanych. Wykorzystują innowacyjne metody pracy z dziećmi, dzięki czemu potrafią efektywniej zorganizować czas wolny Uczestnikom projektu.

Celem podjętych działań z rodziną i dziećmi jest również odbudowa relacji międzyludzkich, natomiast zajęcia terapeutyczne pozwolą zdiagnozować codzienne potrzeby dzieci i ich rodzin.

Placówka Wsparcia Dziennego w Czarnem współpracuje z różnego typu specjalistami na rzecz budowania i rozwijania lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Poniższa tabela przedstawia „ścieżki” wsparcia realizowane przez Placówkę Wsparcia Dziennego w Czarnem w latach 2018- 2019.

Tabela 4 Zakres usług, konsultacji i poradnictwa specjalistycznego realizowanego w PWD w Czarnem.

L.p.	Usługi i zajęcia specjalistyczne	Ilość świadczonych usług i zajęć w latach:	
		2018	2019
1	Zajęcia z logopedą	36 godzin	92 godziny
2	Zajęcia z oligofrenopedagogiem	104 godziny	104 godziny
3	Porady i konsultacje z psychologiem		132 godziny
4	Zajęcia podwórkowe	20 godzin	20 godzin
5	Akademia Eksperymentu Artystycznego	240 godzin	240 godzin
6	Warsztaty z psychodramy	30 godzin	30 godzin
7	Muzykolog terapeuta	10 godzin	10 godzin
8	Półkolonie letnie	14 dni	14 dni
9	Półkolonie zimowe		7 dni
10	Warsztaty muzyczne	40 godzin	40 godzin
11	Warsztaty taneczne	20 godzin	20 godzin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWD w Czarnem w latach 2018-2020.

Powyższe wsparcie zdobyło dużą aprobatą wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy Czarne. Placówka Wsparcia Dziennego cieszy się coraz większym zainteresowaniem wśród lokalnej społeczności. Zajęcia organizowane są dla 65 dzieci, podzielonych na grupy wiekowe i tematyczne. Prowadzone zajęcia mają wpłynąć na kluczowe kompetencje dzieci i młodzieży w sferze społecznej i edukacyjnej.

W związku z powyższym zwiększenie oferty i liczby miejsc dla dzieci o 45 osób w Placówce Wsparcia Dziennego w Czarnem oraz objęcie swoim zakresem obszar całej gminy pozwoli na korzystanie, rozwijanie kreatywności i pobudzanie ciekawości poznawania świata wśród dzieci i młodzieży, zapewni pomoc specjalistyczną, terapeutyczną oraz zagospodaruje czas wolny dla większej grupy odbiorców.

Wsparcie rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu obejmowało następujące formy:

- porady i konsultacje psychologa;
- porady i konsultacje prawne;
- warsztaty wizażu;
- kursy nabycia umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego;
- szkolenia zawodowe;
- kursy obsługi komputera i wykorzystania Internetu w poszukiwaniu pracy.

Opieką specjalistyczną należy objąć również rodziny z terenu miasta i gminy Czarne. Dotychczas wsparcie specjalistyczne otrzymywały rodziny z terenu rewitalizowanego miasta Czarne, program obejmował 20 rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Natomiast wskazane jest, by zwiększyć liczbę wspieranych rodzin o 20 rodzin z terenu gminy Czarne. Pozwoli to na zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rodzin i ich dzieci w środowisku lokalnym, by zapobiec marginalizacji, alienacji społecznej.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że na terenie gminy Czarne wymagane jest rozszerzenie działań oraz zwiększenie liczby istniejących miejsc związanych z funkcjonowaniem Placówki Wsparcia Dziennego. Gmina Czarne wskazała potrzebę rozszerzenia zakresu zajęć realizowanych w istniejącej Placówce w oparciu o dotychczasową ofertę PWD, sytuację życiową rodzin oraz rezultaty pracy wynikające z ewaluacji w budowaniu kompetencji wychowawczych i w sprawach o kluczowym znaczeniu dla poprawy sytuacji dziecka.

2.3. Poradnictwo specjalistyczne

Pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego polega na udzieleniu informacji czy porady osobie zainteresowanej albo wskazaniu instytucji, która może pomóc w załatwieniu danej sprawy. Najczęściej jest ono realizowane w formie poradnictwa prawnego, terapeutycznego dla osób uzależnionych lub współuzależnionych, jak również poprzez pokierowanie do odpowiednich instytucji. Z danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej wynika, że liczba osób i rodzin potrzebujących specjalistycznego poradnictwa jest duża, a tym samym gro osób jest zainteresowanych tą formą wsparcia. Poradnictwo specjalistyczne realizowane jest głównie w formie porad psychologicznych, pedagogicznych, specjalisty uzależnień, porad prawnych, czy udzielanych porad przez pracowników socjalnych.

Tabela 5 Specjaliści zatrudnieni w Punkcie konsultacyjno-informacyjnym Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej oraz Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnej.

ROK	Liczba specjalistów					
	Certyfikowany specjalista ds. uzależnień	Psycholog	Prawnik	Certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Specjalista pracy socjalnej	Pracownik socjalny
2017	2	1	1	1	3	2
2018	2	1	1	1	1	4
2019	2	2	1	1	1	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS Czarne.

W okresie 2017 i 2018 roku świadczone było poradnictwo specjalistyczne w ramach punktu informacyjno-konsultacyjnego Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Liczbę udzielonych porad z podziałem na kategorie klientów przedstawia poniższa.

Tabela 6 Liczba osób oraz udzielonych im porad w punkcie konsultacyjno-informacyjnym w poszczególnych kategoriach klientów.

Kategorie klientów	Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
Osobom z problemem alkoholowym	89	105	107	238	66	231
Doroślým członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	48	48	29	56	28	127
Osobom doznającym przemocy w rodzinie	22	110	54	158	54	121
Osobom stosującym przemoc	3	12	8	66	5	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GKds. RPA w Czarnem.

Oprócz poradnictwa prowadzonego przez pracowników Punktu informacyjno-konsultacyjnego Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych również pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnem udzielają wsparcia w postaci pracy socjalnej szeroko rozumianej np. poprzez pomaganie w załatwianiu spraw urzędowych, pomocy w dostępie do specjalistycznych druków dla lokalnego społeczeństwa. Rozmiar udzielanej pomocy obrazuje poniższa tabela.

Tabela 7 Poradnictwo socjalne pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnem w latach 2017-2019.

Rok	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia	Liczba osób w tych rodzinach
2017	468	1.190
2018	470	1.182
2019	481	1.130

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS Czarne.

Handwritten signature in blue ink.

3. Osoby niesamodzielne, niepełnosprawne oraz starsze

3.1. Osoby niepełnosprawne

Definicja osób niepełnosprawnych zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U. 2018, Nr 511), brzmi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

Tabela 8 Liczba osób pobierających zasiłki pielęgnacyjne w Gminie Czarne w latach 2017-2019.

	Liczba osób uprawnionych do zasiłku pielęgnacyjnego				Razem
	Dzieci poniżej 16 roku życia	Osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności	Osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności	Osoby powyżej 75 roku życia	
Rok 2017	92	186	280	19	577
miasto	50	115	188	12	365
wieś	42	71	92	7	212
Rok 2018	79	180	257	14	530
miasto	45	119	176	9	349
wieś	34	61	81	5	181
Rok 2019	71	175	250	13	509
miasto	43	119	174	9	345
wieś	28	56	76	4	164

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS Czarne.

Z danych z PUP Człuchów wynika, że na dzień 31 grudnia 2019r. zarejestrowanych osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności zamieszkujących Gminę Czarne było 16 osób. W latach 2017-2019 osoby niepełnosprawne stanowiły ok. 5,86-7,17% ogólnej ilości osób zarejestrowanych w PUP. Dane te nie oddają skali problemu i potrzeb, gdyż tylko niewielka część osób niepełnosprawnych rejestruje się w urzędzie pracy w obawie przed utratą świadczeń.

Tabela 9 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Człuchów zamieszkujących gminę Czarne w latach 2017-2019.

Osoby zarejestrowane							
	Bezrobotni zarejestrowani			w tym niepełnosprawni			%
	razem	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	
2017	388	217	171	23	13	10	5,93
2018	307	161	146	22	11	11	7,17
2019	273	147	126	16	6	10	5,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Człuchów.

Niepełnosprawni mieszkańcy Gminy mają również duże problemy ze swobodnym poruszaniem się i załatwianiem niezbędnych potrzeb życiowych w urzędzie, co spowodowane jest istniejącymi barierami architektonicznymi i w komunikowaniu się. Osoby niepełnosprawne, w większym stopniu niż pełnosprawni mieszkańcy, czują się wyobcowane z normalnego życia i dlatego w celu pełnej integracji ze społecznością lokalną potrzebują większej pomocy i wsparcia, zarówno ze strony rodziny, grup lokalnych, jak również instytucji i służb samorządowych.

Działania wobec osób niepełnosprawnych są zadaniami ogólnospołecznymi, gdyż skutki niepełnosprawności dotyczą wszystkich dziedzin życia. Kompleksowe działania instytucji pomocy społecznej mają na celu zmniejszenie ich skutków. Podejmowane działania winny być zróżnicowane z uwagi na fakt, że dotyczą one osób w różnym wieku, o różnych stopniach i rodzajach niepełnosprawności, a co za tym idzie o różnych potrzebach. Szczególne znaczenie

Handwritten signature in blue ink.

mają usługi świadczone na rzecz osób niepełnosprawnych, które wspierają niezależność życiową, zapobiegają izolacji społecznej. Do takich usług należą m.in.: usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi asystenckie. Utworzenie usług asystenckich dla osób niepełnosprawnych umożliwi im samodzielne i niezależne funkcjonowanie w życiu społecznym (bez konieczności angażowania członków rodziny). Ideą takich usług asystenckich będzie wyrównywanie szans oraz wspomaganie osoby niepełnosprawnej w takim stopniu i zakresie, by uzyskały możliwie najwyższą kontrolę nad własnym życiem.

3.2. Osoby starsze

W skali całej Gminy obserwujemy systematyczny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Do najważniejszych przyczyn wzrostu liczby osób starych w społeczeństwie należą przede wszystkim wydłużanie czasu trwania ludzkiego życia oraz spadek liczby urodzeń.

Analiza zmian w strukturze ludności według grup wiekowych w Gminie Czarne wskazuje na postępowanie niekorzystnych zmian świadczących o starzeniu się społeczeństwa. Na przestrzeni lat 2017-2019 wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Niekorzystna tendencja – systematyczne zwiększanie się udziału osób w wieku poprodukcyjnym powoduje oprócz zjawiska starzenia się społeczeństwa, zwiększoną potrzebę zapewnienia opieki osobom starszym i pomocy opiekunom osób starszych.

Tabela 10 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji w Gminie Czarne w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców	9.078	8.967	8.881
Liczba mężczyzn w wieku poprodukcyjnym	514	545	574
Liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym	1181	1197	1247
Liczba ogółem w wieku poprodukcyjnym	1695	1742	1821
% udziału seniorów	18,67	19,43	20,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ewidencji ludności.

Powyższa tabela przedstawia udział seniorów w populacji w Gminie Czarne w latach 2017-2019 z uwzględnieniem płci. Zauważalny jest duży wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców (wzrost o 1,83%). Ponadto kobiety stanowią ponad 69 % populacji w wieku poprodukcyjnym.

Organizowanie oraz świadczenie usług opiekuńczych są zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, finansowanym ze środków własnych gminy. Jest to forma wspierania osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Głównym celem usług opiekuńczych jest pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, świadczenie opieki higienicznej lub pielęgnacji zaleconej przez lekarza oraz w miarę możliwości, zapewnienie tym osobom kontaktów z otoczeniem.

Istnieją dwa zasadnicze kierunki opieki sprawowanej nad osobami starszymi i przewlekle chorymi: w ramach sektora opieki zdrowotnej (opieka instytucjonalna oraz opieka domowa) oraz trzy zasadnicze kierunki opieki sprawowanej w ramach sektora pomocy społecznej (opieka instytucjonalna, półstacjonarna oraz domowa).

Opieka domowa w postaci usług opiekuńczych sprawowana jest przez opiekunki zatrudnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem. Poniższe tabele obrazują skalę działalności OPS w zakresie świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na terenie gminy Czarne.

Tabela 11 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznym w miejscu zamieszkania i w latach 2017-2019.

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
2017				
Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	9	3.448	9	34
Usługi opiekuńcze	49	19.562	41	57
2018				
	7	2.135	7	27

Handwritten signature: Tadeusz Zych

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi				
Usługi opiekuńcze	68	20.292	58	84
2019				
Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	8	1.523	8	30
Usługi opiekuńcze	66	22.779	56	80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS Czarne.

Mając na uwadze proces „starzenia się” społeczeństwa koniecznym jest rozwój takich form pomocy jak: usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, opieka wytchnieniowa, asystent osobisty osoby niepełnosprawne, które mają na celu wspieranie osób niepełnosprawnych i starszych.

Biorąc pod uwagę sytuację osób niepełnosprawnych czy też starszych istotne jest wprowadzenie kompleksowego wsparcia zmierzającego do usamodzielnienia, współżycia w grupie i środowisku, dbania o kontakty i relacje międzyludzkie, kulturę życia codziennego, rozwijania zainteresowań oraz poczucia bezpieczeństwa. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego oraz udzielenia indywidualnych konsultacji sprzyja rozwiązywaniu codziennych problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Informowanie o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych. Mobilizacja do większej aktywności i samodzielności także uczestnictwo w zajęciach prowadzonych przez środowiskowe formy wsparcia i rehabilitacji.

W Gminie Czarne brakuje miejsc spotkań osób starszych, co jednoznacznie wynika z przeprowadzonych wywiadów wśród seniorów. Seniorzy mają bardzo szeroki wachlarz zainteresowań i lubią bardzo aktywnie spędzać czas. W swoich działaniach są konstruktywni i zaangażowani w realizację swoich pomysłów. Ponadto seniorzy są zorientowani w sytuacji społecznej i na bieżąco uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych w naszej gminie. Warto

Handwritten signature in blue ink.

również zwrócić uwagę na potencjał tej grupy społecznej, bowiem wśród nich znajdują się osoby:

- z wyższym wykształceniem o dużym potencjale intelektualnym,
- chętne do podejmowania działań,
- zainteresowane wszelkimi zmianami mającymi wpływ na ich funkcjonowanie,
- aktywnie włączające się do działań,
- chętnie uczestniczące w życiu społeczności lokalnej.

Dlatego należy wspierać inicjatywę oddolną i umożliwić promowanie działalności w formie Klubu Seniora na terenie miasta i gminy Czarne.

Wspieranie aktywności i integracji środowiska seniorów będzie polegać na:

- utworzeniu Klubów Seniora na terenie miasta i gminy Czarne;
- informowanie o działalności Klubów Seniora;
- promowanie działalności Klubów Seniora;
- inicjowanie działań zmierzających do utworzenia wolontariatu seniorów;
- prowadzenie współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy w celu zwiększenia oferty kulturalnej i edukacyjnej dla seniorów;
- promowanie działań profilaktycznych i prozdrowotnych - organizowanie spotkań, warsztatów z zakresu profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia;
- prowadzenie poradnictwa prawnego dla seniorów.
- prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla seniorów;

Wspieranie działań promujących wolontariat i pomoc sąsiedzką wśród osób starszych.

Realizacja tego punktu polegać będzie na tworzeniu warunków dla rozwoju wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród seniorów w ramach powstałego Klubu Seniora. Wolontariat wśród osób starszych staje się coraz bardziej popularny. Taką działalnością zainteresowane są głównie osoby młodsze wśród seniorów, które po przejściu na emeryturę dysponują czasem wolnym, chcą dzielić się swoimi umiejętnościami i doświadczeniem. Seniorzy-wolontariusze są szczególnie cenni, ponieważ posiadana wiedza i bogata praktyka, pozwalają im na zaangażowanie się w różnorodną działalność. Seniorzy stanowią więc cenny kapitał, który należy wykorzystać w działaniach na rzecz poprawy jakości życia w naszej gminie. Wolontariat

seniorów może stać się bowiem ważnym narzędziem przeciwdziałania izolacji społecznej, marginalizacji oraz osamotnienia osób starszych.

W ramach działalności Klubu Seniora podejmowane będą działania zmierzające do:

- 1) utworzenia grupy seniorów-wolontariuszy, którzy chcieliby świadczyć wolontariat bezpośrednio u samotnych osób starszych często żyjących w izolacji i wymagających pomocy innych. Osoby takie objęte są pomocą w formie usług opiekuńczych, które zapewnia OPS, niemniej często pomoc ta jest niewystarczająca. Uruchomienie wolontariatu pozwoliłoby na zapewnienie samotnym seniorom: towarzystwa, pomocy w drobnych naprawach czy sprawunkach, wspólnego wyjścia na spacer lub zakupy, ale przede wszystkim umożliwiłoby im utrzymanie kontaktu ze środowiskiem;
- 2) pozyskiwania wolontariuszy do pracy z dziećmi i młodzieżą szczególnie z rodzin borykających się z problemami wychowawczo-opiekuńczymi,
- 3) wykorzystania wiedzy i doświadczenia seniorów-wolontariuszy w działalności organizacji po zarządowych czy instytucji.

4. Rozwój usług społecznych w gminie Czarne w latach 2020 -2023

Mając na uwadze optymalny rozwój usług społecznych w gminie Czarne należy wyznaczyć priorytety i kierunki działań zmierzające do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów oraz zaspokajania zidentyfikowanych potrzeb w sposób kompleksowy.

Instytucje działające na terenie gminy powinny podjąć wzajemną współpracę na tyle ścisłą, aby ich działania były komplementarne, przynoszące tym samym efekty synergii. Realizacja działań będących odpowiedzią na zgłaszane potrzeby w zakresie szerszym (jakościowo i ilościowo) niż realizowane do tej pory będzie możliwa m.in. przy udziale środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych.

Zadanie	Działanie	Wskaźnik produktu	Realizator
1. Wsparcie rodzin poprzez zwiększenie liczby uczestników w PWD	1) Rozszerzenie zakresu działalności Placówki Wsparcia Dziecięcego, w którym organizowane jest min. poradnictwo specjalistyczne indywidualne i grupowe	Liczba osób korzystających z poradnictwa - prawnego - pedagogicznego - terapeutów ds. uzależnień, - psychologicznego - zawodowego	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnej, organizacje pozarządowe
	2) Warsztaty, spotkania zwiększające kompetencje rodzicielskie	Liczba warsztatów	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnej, organizacje pozarządowe
	3) Działania zwiększające więzi rodzinne (wspólne warsztaty, spotkania)	Liczba rodzin ≥ 10	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnej, organizacje pozarządowe
	4) Organizacja czasu wolnego dla rodzin	Liczba uczestników	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnej, organizacje pozarządowe
	5) Zajęcia o charakterze społecznym, zawodowym i kulturalnym	Liczba zajęć	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnej, organizacje pozarządowe
2. Osoby niesamodzielne i	1) Usługi opiekuńcze środowiskowe	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi 10	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnej /OPS

Handwritten signature in blue ink: FIBA Zszech.

niepełnosprawne		Liczba opiekunek zatrudnionych do realizacji usług opiekuńczych: 3	
	2) Opieka wytchnieniowa	Liczba osób objętych opieką wytchnieniową: 5 Liczba godzin świadczonych opieki wytchnieniowej: 1200/rok	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem /OPS
	3) Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	Liczba osób objętych wsparciem w postaci asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej: 5 Liczba godzin wsparcia świadczonych w ramach AOON: 1800/rok	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem /OPS
3. Wspieranie rodzin w zakresie seniorów z terenu miasta i gminy Czarne	1) Utworzenie Klubu Seniora, w którym organizowane będzie poradnictwo specjalistyczne indywidualne i grupowe	Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego: 60	Podmiot, który pozyskała środki na realizację zadania/ Organizacje pozarządowe
	2) Działania profilaktyczne i prozdrowotne	Liczba osób korzystających z działań: 60	Podmiot, który pozyskała środki na realizację zadania/ Organizacje pozarządowe
	3) Cykl warsztatów, spotkań integracyjnych	Liczba warsztatów	Podmiot, który pozyskała środki na realizację zadania/ Organizacje pozarządowe/ podmioty gospodarcze
	4) Utworzenie grupy seniorów - wolontariuszy	Liczba wolontariuszy: 10 Liczba osób objętych działaniami ≥ 10	Klub Seniora
	5) Organizacja czasu wolnego	Liczba uczestników	Podmiot, który pozyskała środki na realizację zadania/ Organizacje pozarządowe

HB, Zsodni

5. Realizacja usług społecznych w gminie Czarne w latach 2024 -2027 tzw. strategia wyjścia

Strategii wyjścia stworzona już na początku realizacji projektu zdefiniuje, w jaki sposób zamierza się realizować usługę po zakończeniu finansowania ze środków unijnych. Pomoże ona zidentyfikować zagrożenia związane z możliwościami finansowania oraz zaplanować odpowiednie środki zaradcze w dłuższej perspektywie.

Mając na uwadze optymalny rozwój usług społecznych w gminie Czarne po wyznaczeniu priorytetów i kierunków działań umożliwiających rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów oraz zaspakajające zidentyfikowane potrzeby w sposób kompleksowy instytucje działające na terenie gminy Czarne podejmą wzajemną współpracę na tyle ścisłą, aby ich działania były komplementarne oraz przynoszące tym samym efekty synergii. Realizacja działań będzie kontynuowana w zakresie jakościowym i ilościowym w ramach wskazywanych potrzeb przez poszczególne grupy odbiorców.

Zadanie	Realizator	Działania	Finasowanie
Wspieranie rodzin poprzez utrzymanie dotychczasowej liczby uczestników w PWD	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem, organizacje pozarządowe	a) Poradnictwo specjalistyczne indywidualne i grupowe; b) Warsztaty, spotkania zwiększające kompetencje rodzicielskie; c) Działania zwiększające więzi rodzinne (wspólne warsztaty, spotkania); d) Organizacja czasu wolnego dla rodzin; e) Zajęcia o charakterze społecznym, zawodowym i kulturalnym;	Pozyskane środki zewnętrzne, budżet gminy
Osoby niesamodzielne i niepełnosprawne	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem /OPS	a) Usługi opiekuńcze środowiskowe; b) Opieka wytchnieniowa; c) Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej;	Pozyskane środki zewnętrzne, budżet gminy
Wspieranie rodzin w zakresie seniorów z terenu miasta i gminy Czarne	Organizacje pozarządowe/ Klub Seniora	a) Poradnictwo specjalistyczne indywidualne i grupowe; b) Działania profilaktyczne i prozdrowotne; c) Cykl warsztatów, spotkań integracyjnych; d) Działalność grupy seniorów – wolontariuszy; e) Organizacja czasu wolnego.	Pozyskane środki zewnętrzne, budżet gminy

Handwritten signature: F. H. Z. S. du.

Spis tabel

Tabela 1. Ludność gminy Czarne w latach 2017-2019 ogółem w tym kobiety i mężczyźni w podziale na miejscowości.....	7
Tabela 2 Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.....	11
Tabela 3 Rodziny korzystające z wsparcia asystenta rodziny oraz liczba dzieci w tych rodzinach.....	13
Tabela 4 Zakres usług, konsultacji i poradnictwa specjalistycznego realizowanego w PWD w Czarnem.....	17
Tabela 5 Specjaliści zatrudnieni w Punkcie konsultacyjno-informacyjnym Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnem oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnem.....	19
Tabela 6 Liczba osób oraz udzielonych im porad w punkcie konsultacyjno-informacyjnym w poszczególnych kategoriach klientów.....	20
Tabela 7 Poradnictwo socjalne pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnem w latach 2017-2019.....	20
Tabela 8 Liczba osób pobierających zasiłki pielęgnacyjne w Gminie Czarne w latach 2017-2019.....	21
Tabela 9 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Człuchów zamieszkujących gminę Czarne w latach 2017-2019.....	22
Tabela 10 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji w Gminie Czarne w latach 2017-2019.....	23
Tabela 11 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2017-2019.....	24

Spis wykresów

Wykres 1. Ludność gminy Czarne w roku 2019 oraz prognoza ludności na lata 2025-2030 w podziale na wiek produkcyjny.....	8
---	---

HB Zszech